T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ SON GELİŞMELER BÜLTENİ

EKONOMİK MODELLEME VE KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Araştırmaları Dairesi

2018 - III

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ SON GELİŞMELER BÜLTENİ

EKONOMİK MODELLEME ve KONJONKTÜR DEĞERLENDİRME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Araştırmaları Dairesi

15 Temmuz 2018-15 Ekim 2018

Sayı 50

ÖZET

- Küresel ekonomik büyüme ticaret savaşları ve sıkılaşan kredi koşullarının etkisiyle düşüş göstermiştir.
- Fed'in faiz artışları ve AB'nin varlık alım programının sonuna gelmesiyle birlikte gelişmekte olan ülkeler için finansal koşullar gittikçe daralmaktadır.
- **IMF, "Dünya Ekonomik Görünüm Raporu"nun Ekim 2018 sayısını "İstikrarlı Büyümeyi Sınayan Zorluklar" başlığıyla yayımlamıştır.** Raporda, 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin küresel büyüme beklentileri, yükselen riskler nedeniyle %3,9'dan %3,7'ye indirilmiştir.
- **OECD 20 Eylül 2018 tarihinde "Ekonomik Görünüm Ara Dönem Raporu" yayımlanmıştır.** Küresel büyümede belirsizliklerin ağırlığı gittikçe artmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarında dünya büyümesinin %3,7 oranında olması beklenmektedir. Böylelikle büyüme oranın kriz öncesi seviyenin altında olması öngörülmektedir.
- Çin Ticaret Bakanlığı, ABD'nin 200 milyar dolar tutarında Çin ürününe 24 Eylül itibariyle %10 oranında gümrük tarife uygulaması üzerine misilleme olarak 60 milyar dolarlık ABD menşeli ürüne 24 Eylül itibariyle %5 ile %10 arasında değişen oranlarda tarife uygulamaya başlamıştır.
- ABD, Kanada ve Meksika 30 Eylül Pazar günü NAFTA'nın yenilenmesi konusunda anlaşmaya varmışlardır.
- ABD ekonomisine yönelik ard arda gelen olumlu veriler, Fed'in faiz artırım kararı almasına neden olmuştur. 26 Eylül tarihinde yapılan toplantıyla Fed politika faizini beklentilere paralel 25 baz puan artırarak %2-2,25 aralığına yükseltmiştir.
- Avrupa Merkez Bankası (ECB), 13 Eylül 2018 tarihinde yapılan toplantıda faizleri artırmamış ancak, varlık alımını kademeli düşüreceğini açıklamıştır.
- **2018 yılı Ağustos ayında 70 doların altına düşen petrol fiyatları hızlı bir yükseliş trendine girmiştir.** Venezuela'da azalan petrol üretimi, Kanada ve Libya'dan kaynaklanan üretim sıkıntıları, ABD'nin yeniden uygulayamaya koyduğu ekonomik yaptırımlar ve Kasım ayında başlayacak olan petrol ticaretine yönelik kısıtlama takviminin ardından İran'ın petrol ihracatının düşmesi, petrol fiyatlarındaki söz konusu artıştaki öne çıkan etkenleri oluşturmaktadır.

I. KÜRESEL GÖRÜNÜM

Dünya ekonomisinde bir önceki çeyreğe kıyasla büyümenin bir miktar hız kestiği gözlenmektedir. Artan ticaret engelleri, daralan finasal koşullar, yüksek borçluluk oranları, yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde sermaye çıkışları ve devam eden jeopolitik gerilimlerin de etkisiyle küresel büyüme 2018 yılı ikinci çeyreğine göre bir miktar yavaşlamıştır. Özellikle gelişimekte olan ülkelerde, Fed'in faiz artışları ve AB'nin varlık alım programının sonuna gelmesiyle birlikte, finansal koşulların gittikçe daralması risk oluşturmaktadır. Gelişmekte olan ekonomilerin birçoğunun 10 yıl öncesine kıyasla daha yüksek düzeyde özel ve kamu borçlarının olması, bu ülkeleri daha savunmasız bırakmaktadır.

IMF, "Dünya Ekonomik Görünüm Raporu"nun Ekim 2018 sayısını "İstikrarlı Büyümeyi Sınayan Zorluklar" başlığıyla yayımlamıştır. Raporda, 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin küresel büyüme beklentileri, yükselen riskler nedeniyle %3,9'dan %3,7'ye indirilmiştir. Küresel büyümeye yönelik negatif revizyona bazı Avrupa ülkelerinin yanı sıra yükselen piyasa ekonomilerine yönelik büyüme tahminlerinin aşağı çekilmesi neden olmuştur.

IMF, Nisan 2018 tahminlerine göre küresel görünümü daha az dengeli ve daha belirsiz bulmaktadır. ABD'de mali teşvikler artmaya devam ederken, ekonomik ivme hala güçlüdür. Ancak 2019 yılına ilişkin tahmin, 200 milyar dolarlık Çin'den ithal edilen ürünlere uygulanan tarifeler ve yakın zamanda açıklanan diğer ticari önlemler nedeniyle aşağı revize edilmiştir. Avro Bölgesi, İngiltere ve Kore'de büyüme tahminleri düşürülmüştür. Gelişmekte olan ekonomiler arasında, pek çok enerji ihracatçısı ülkenin büyüme beklentisi, daha yüksek petrol fiyatları nedeniyle yükseltilmiştir. Ancak, diğer üllkelerde büyümedeki aşağı yönlü revizyonlar daha dramatiktir. Özellikle Arjantin, Brezilya, Meksika, İran ve Türkiye için ciddi ölçüde aşağı yönlü revizyonlara gidilmiştir. ABD gümrük tarifelerinin etkisiyle Çin'de de büyüme tahminleri düşürülmüştür.

IMF tahminlerine göre gelişmiş ekonomilerin büyüme oranlarının 2017'ye göre bir miktar hız kazanarak, 2018 yılında %2,4, 2019'da ise %2,1 olması beklenmektedir. ABD ekonomisinde vergi indirimlerinin büyüme üzerindeki olumlu etkisinin kısmen azalmasıyla birlikte gelişmiş ülkelerde büyüme oranının 2020 yılında %1,7'ye düşmesi beklenmektedir. ABD'de büyümenin, gevşek mali koşulların ve konjonktürel mali teşviklerin etkisiyle 2018'de %2,9 ile zirveye ulaşması beklenmektedir. Büyümenin 2019 yılında yeni yürürlüğe giren ticaret önlemleri nedeniyle Nisan tahminlerine göre 0,2 puanlık bir azalma ile % 2,5'e; 2020'de ise mali teşviklerin azalmasıyla %1,8'e düşmesi beklenmektedir. Güçlü iç talebin ekonomiyi tam istihdamın üzerine itmesi ve ithalat ve cari açığı artırması öngörülmektedir.

IMF'ye göre Avro Bölgesinde büyümenin güçlü kalması öngörülmektedir. Ancak yılın ilk yarısında beklenenden daha düşük büyüme performansı görülmesi nedeniyle 2018 büyümesi 0,4 puanlık bir düşüşle %2'ye revize edilmiştir. Büyümenin 2019'da, kademeli olarak Nisan tahmininden 0,1 puan daha düşük düzey olan %1,9'a gerilemesi beklenmektedir. Destekleyici para politikası, sağlam tüketici harcamaları ve istihdamın varlığı, ılımlı bir hızda olsa da güçlü toplam talep sağlamaya devam edecektir. Ülkelere göre büyüme oranları farklılık arz etmektedir. Fransa'da büyümenin Nisan tahminlerinin 0,5 puan altında, 2018 ve 2019 yıllarında %1,6 oranında olması beklenmektedir. Almanya'da büyüme; ihracat ve sanayi üretimindeki yavaşlama nedeniyle 2018 ve 2019'da %1,9'a gerilemiştir (sırasıyla %0,6 ve %0,1 puan düşürülmüştür). İtalya'nın büyüme beklentisi, iç ve dış talepteki bozulmanın ve yeni hükümetin politika gündemi konusundaki belirsizliğin etkisiyle Nisan 2018 tahminlerinden daha düşüktür. İtalya'nın 2018'de %1,2 ve 2019'da %1 büyümesi beklenmektedir. İspanya'da büyümenin 2018'de %2,7 ve 2019'da %2,2 olması beklenmektedir.

IMF beklentilerine göre 2017'de %1,7 olan Birleşik Krallık'ın büyüme oranı 2018'de %1,4'e ve 2019'da %1,5'e düşecektir. Bu tahmin, 2018 için Nisan 2018 WEO'ya göre %0,2'lik bir aşağı yönlü revizyonu göstermektedir. Yılın ilk çeyreğinde, kısmen hava koşullarına bağlı olarak görülen zayıf büyüme kaynaklı kısa vadeli bir düşüş gözenmektedir. Orta vadede ise Brexit ve akabinde ticaretin önünde yüksek engellerin olacağı beklentisiyle büyüme tahmininin %1,6 seviyesinde kalacağı varsayılmaktadır.

Japonya ekonomisinin 2017 yılında yakaladığı %1,7'lik güçlü büyüme trendinden sonra dengelenerek 2018 yılında %1,1, 2019'da ise %0,9 büyüyeceği tahmin edilmektedir. 2018 yılı büyümesinin Nisan ayı beklentilerine göre 0,1'lik aşağı yönlü tahmin edilmesi büyük ölçüde 2018 yılı ilk çeyreğinde gözlenen daralmaya bağlı olmuştur. Japonya'nın orta vadeli beklentileri olumsuz demografik yapı ve işgücündeki daralma eğiliminden etkilenmektedir. Bu nedenle raporda, işgücü piyasasında verimlilik ve ücretleri yükseltmeye yardımcı olacak reformlara öncelik verilmesi belirtilmiştir.

IMF, yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerde ekonomik aktivitenin enerji ihracatçısı ülkelerde artış gösterirken enerji ithalatçılarında yavaşlama gösterdiğine dikkat çekmiştir. Yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerde büyüme sırasıyla 0,2 ve 0,4 puan düşürülerek 2018-19 yıllarında %4,7 olarak tahmin edilmiştir. Aşağı yönlü revizyonda Çin ve diğer yükselen Asya ekonomilerine uygulanan ticari tedbirlerin olası negatif etkileri, İran'da ABD yaptırımları nedeniyle zayıf aktivite, Türkiye büyümesindeki keskin düşüş ve Latin Amerika'nın büyük ekonomilerindeki zayıf görünüm etkili olmuştur. 2017 yılında %6,9 oranında büyüyen Çin ekonomisinin 2018 yılında %6,6 oranında ve 2019 yılında ise bir miktar hız keserek %6,2 oranında büyümesi beklenmektedir. IMF Ekim ayı WEO'suna göre, zayıflayan kredi büyümesi ve ticaret savaşları Çin ekonomisinin büyümesini olumsuz etkilemektedir. 2017 yılında %6,7 oranında büyüyen Hindistan ekonomisinin 2018 yılında %7,3 oranında ve 2019 yılında ise %7,4 oranında büyümesi beklenmektedir.

OECD 20 Eylül 2018 tarihinde "Ekonomik Görünüm Ara Dönem Raporunu" yayımlanmıştır. Raporda küresel büyümede belirsizliklerin ağırlığının gittikçe arttığına vurgu yapılmıştır. 2018 ve 2019 yıllarında dünya büyümesinin %3,7 ile kriz öncesi seviyenin altında olacağı tahmin edilmektedir. Küresel büyüme daha az geniş tabanlıdır. Özellikle yükselen ekonomilerde büyüme beklentileri farklılaşmaktadır. Politika destekleri ve güçlü istihdam artışı, talep artışını desteklemektedir. Ancak yükselen ekonomiler finansal piyasaların artan baskısı ile karşı karşıyadır. Küresel ticaret ilk yarıyılda azalmıştır. Artan ticaret savaşları yatırım planlarını ve güveni baskılamaktadır. Beklenenden daha fazla parasal normalleşme veya derinleşen ticaret savaşları yükselen ekonomilerin üzerindeki finansal piyasa baskılarını artırmaktadır. Kriz,ana belirleyicisi olduğu sonrasındaki süreçle, üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen, varlık fiyatlarındaki artışı ve yüksek borç oranlarından kaynaklanan finansal kırılganlıkları olumsuz etkilemeyi sürdürmektedir. OECD Türkiye için 2019 yılı büyüme tahminini bir önceki tahmininden 4,5 puan düşürerek %0,5'e çekmiştir. Kurumun 2018 Türkiye büyüme tahmini de 1,9 puan düşüşle %3,2'e çekilmiştir.

ABD, Kanada ve Meksika 30 Eylül Pazar günü NAFTA'nın yenilenmesi konusunda anlaşmaya varmışlardır. 24 yıllık NAFTA'nın yerine geçecek ve Kasım ayında imzalanacak olan anlaşmanın ABD-Meksika-Kanada anlaşması (USMCA) olarak anılacağı belirtilmiştir. Yeni anlaşmanın, NAFTA'dan otomobil sektörü, süt ürünleri, fikri mülkiyet hakları ve geçerlilik süresi gibi alanları ilgilendiren bazı temel farkları bulunmaktadır. Anlaşma çerçevesinde öne çıkan bazı konular aşağıda sıralanmaktır:

- Yeni anlaşma, Amerikan mallarının Kanada'nın süt ve süt ürünleri piyasasına daha fazla erişim imkânı bulmalarını sağlarken, Kanada'nın da ABD'nin otomotiv sektörüne olası gümrük tarifelerinden kendisini korumasını sağlayacaktır.
- Yeni anlaşma kapsamında Kanada'nın süt, yoğurt, peynir, tereyağı ve benzeri süt ürünlerinin ithalatına yönelik bariyerleri azaltacak olması Amerikalı üreticilere ülke pazarının %3,6'sına erişim yolunu açacaktır.
- USMCA çerçevesindeki yeni kurallara göre, otomobil ticaretinin üye ülkeler arasında sıfır gümrük vergisi ile yapılabilmesi için parçalarının en az %75'inin Kuzey Amerika kıtasında üretilmesi gerekmektedir. ABD'nin, NAFTA'da %62,5 olan bu oranın yükseltilmesini, Meksika'ya Çin, Japonya ve Güney Kore'den gelen otomobil parçalarını kısıtlamak gerekçesiyle istediği bilinmektedir.
- Sıfır gümrük vergisine ilişkin yeni düzenleme, ayrıca otomobil parçalarının %40 ila 45'inin saatte en az 16 dolar ücret ödenen işçilerce yapılmasını şart koşmaktadır.
- Bu iki kuralın, sadece Meksika'nın otomotiv sektörüne zarar vermekle kalmayıp tüm kıtada otomobil fiyatlarını yükseltmesi beklenmektedir.
- Anlaşma, ABD'nin ithal otomobillere ek vergi getirme ihtimaline karşı bir hüküm içermektedir. Söz konusu hüküm, Kanada ve Meksika'nın her birinin ABD'ye yılda 2,6 milyon adet otomobili, olası vergilerden muaf şekilde ihraç etmesini sağlayacaktır.
- 1 Ocak 1994'te yürürlüğe giren NAFTA, herhangi bir gözden geçirme veya geçerlilik tarihi içermiyordu. USMCA Anlaşması ise taraflara her 6 yılda bir anlaşmayı gözden geçirerek revize etme hakkı tanımaktadır. Anlaşma, uzatılmaması halinde yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 16 yıl içerisinde iptal olacaktır.
- Anlaşma ayrıca ülkelerin para birimlerini yapay olarak değersizleştirerek rekabet avantajı sağlamalarını engellemeye ve para politikası çerçevelerinin düzenli olarak izlenme ve denetimine yönelik bir bölüm de içermektedir. Bunun USMCA için bir ihtiyaçtan çok Asya ülkeleri ile yapılacak ticaret anlaşmaları için öncül bir uygulama olduğu değerlendirilmektedir.

ABD'de ekonomik toparlanma devam etmektedir. Üretim ve istihdama ilişkin son açıklanan verilerin oldukça iyi bir görünüm sergilemesi Fed'in daha hızlı faiz artışına gidebileceğine yönelik beklentileri de güçlendirmiştir. Beklentilerin üzerinde açıklanan özel sektör istihdam verileri ve hizmet sektörü verilerinin etkisiyle ABD 10 yıl vadeli Hazine tahvillerinin faizi, 2011'den bu yana en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Fed Başkanı Powell 3 Ekim'de yaptığı açıklamada ABD ekonomisindeki "son derece olumlu" büyümenin sürmesi halinde faizlerin belirlenen "nötr" seviyenin üzerine yükseltilebileceğini ifade etmiştir. Powell ayrıca ülkede ekonominin güçlenmeye devam etmesi ile birlikte enflasyonun yükselmesi durumunda Fed'in daha hızlı hareket edebileceğini belirtmiştir.

2019 bütçesiyle Avrupa Birliği'nin gündemine oturan İtalya, AB'nin korkulu rüyası olmayı sürdürmektedir. İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, İtalya'nın 2019 bütçesinde gayrisafi yurt içi hasılaya oranla %2,4 açık vereceğini tekrarlayarak açığın 2020 yılında %2,1'e, 2021'de ise %1,8'e düşürüleceğini söylemiştir. Ayrıca, İtalya'nın gayrisafi yurt içi hasılasının %130,9'una denk gelen kamu borcu, 2021 yılı itibarıyla %126,5 seviyesine indirileceğini de belirtmiştir.

Amerika Merkez Bankası'nın (Fed) 31 Temmuz-1 Ağustos tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantıda faiz oranını, beklendiği gibi %1,75-2,00 aralığında sabit tutmasına rağmen, 25-26 Eylül tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantıda ise politika faizini beklentilere paralel olarak 25 baz puan artırarak %2-2,25 aralığına yükseltmiştir. ABD ekonomisindeki koşulların önemli ölçüde iyileşme kaydettiğine dikkat çekilen toplantı tutanaklarında, ekonominin artık daha az oranda teşvike ihtiyaç duyduğuna atıfta bulunulması Fed'in önümüzdeki dönemde faiz

artırımlarına devam edeceği yönündeki görüşleri desteklemiştir. Yayımlanan makro projeksiyonlarda, politika yapıcıların 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin ABD GSYH büyümesi tahminlerinde (sırasıyla %3,1 ve %2,5) yukarı yönlü revizyona gittiği; aynı dönem için çekirdek enflasyon artışı beklentilerini ise (%2 ve %2,1) koruduğu görülmüştür. FOMC'nin gelecek iki yıla yönelik medyan faiz projeksiyonları da %3,1 ve %3,4 seviyelerinde sabit bırakılmıştır. Bu durum, FOMC üyelerinin gelecek yıl üç, bir sonraki yıl ise bir kez faiz artırmayı planladıklarını göstermiştir.

ECB, 13 Eylül 2018 tarihinde yapılan toplantıda faizleri değiştirmemiş ancak, varlık alımını kademeli düşüreceğini açıklamıştır. ECB refinansman faiz oranını yüzde 0,00-0,25, mevduat faizini ise -%0,40 seviyesinde tutmaya karar vermiştir. ECB'nin Ekim-Aralık döneminde aylık 15 milyar Avro varlık alımı yapacağı, daha sonra ise ekonomik verilere göre alımları durdurmayı planladığı bildirilmiştir.

Trump yönetimi 24 Eylül'den itibaren Çin'den ithal edilen 200 milyar dolarlık ürüne %10 oranında gümrük vergisi uygulamaya başlamıştır. Ayrıca bu oranın yılsonunda %25'e çıkacağı belirtilmiştir. Trump, Çin'in vaat ettiği gibi ABD'nin tarım ve sanayi ürünlerine misilleme uygulaması durumunda $267 milyarlık Çin ürününe ilave tarife uygulanacağını da eklemiştir. Çin ise ABD'nin açıkladığı yeni tarifelere misilleme olarak ABD'den ithal edilen 60 milyar dolar değerindeki ürüne gümrük vergisi getirileceğini duyurmuştur. Karar, 24 Eylül tarihinden itibaren geçerli olmuştur. Yapılan açıklamada, söz konusu ürünlere uygulanan gümrük vergisi oranlarının ise %5-%10 düzeyinde belirlendiği ifade edilmiştir. Böylece ABD'nin Çin'e ihraç ettiği ürünlerin yaklaşık %90'ı gümrük vergisine tabi tutulmuştur.

ABD'nin 50 milyar dolar tutarındaki Çin malına gümrük vergisi uyguladığı ilk ay olan Ağustos'ta Çin'in ABD'ye ihracatı artış göstermiştir. İhracat maliyetindeki yükselişe rağmen, ABD ekonomisinin sergilediği güçlü büyüme performansı ihracat artışındaki başlıca neden olarak görünmektedir.

Bu gelişmeler üzerine Çin Başbakanı Li Keqiang, para biriminde rekabet amaçlı devalüasyona gitmeyeceklerini ve ihracatı desteklemek için yuanı zayıflatmayacaklarını açıklamıştır. Ayrıca Başbakan, Gümrük düellosu'na karşı yatırımcıyı koruma tedbiri alacaklarını duyurmuştur. Yabancı şirketlerin ülkede Çinli şirketlerle rekabet edebilmesine olanak sağlayacaklarını, bunun ekonominin canlanmasına yardımcı olacağını söylemiştir. Yeni vergi indirimlerinin planlandığını; bunun yanı sıra ülkedeki özel işletmeler için finansman yaratılmasını kolaylaştıracaklarını ifade eden Başbakan, "Kredinin kamuya yönelmesinden muzdarip olan özel sektöre daha fazla finansman kaynağının önü açılacak" demiştir.

İngiltere ile AB arasında Brexit anlaşmazlığı sürmektedir. AB üyesi 28 ülke liderinin 18-19 Ekim'de Brüksel'de gerçekleştireceği zirvede ele alınacak ana başlıklardan birini Brexit sürecinin geleceği oluşturacaktır. Taraflar arasında uzlaşması en güç konuların başında İrlanda sınır meselesi, ticari ilişkilerin geleceği, Avrupa Adalet Divanının bağlayıcılığı gelmektedir. İngiltere'nin birlikten ayrılmasının ardından, AB üyesi İrlanda Cumhuriyeti ile Birleşik Krallığın parçası olan Kuzey İrlanda arasındaki sınır üzerinden yapılacak ticaret ile ilgili görüş ayrılıkları henüz giderilememiştir. Brexit'in gerçekleşmesinin ardından tarafların kuracağı ekonomik ilişkinin nasıl şekilleneceği konusunda da görüş ayrılıkları yaşanmaktadır. AB'nin bu konuda sadece iki seçenek sunduğunu vurgulayan Londra yönetimi, ilk seçeneğin İngiltere'nin Avrupa Ekonomik Bölgesi ve Gümrük Birliği içinde kalmasını içerdiğini belirtmektedir. Diğer seçeneğin ise Birleşik Krallığın bir parçası olan Kuzey İrlanda'nın Gümrük Birliği dahil AB mevzuatına tabi tutulmak istenmesi olduğu ifade edilmektedir. Müzakerelerde öne çıkan bir başka sorunlu madde ise AB'nin en yüksek mahkemesinin Brexit sonrasındaki rolüdür. AB, Avrupa Adalet Divanı'nın Birleşik Krallık ile yaşanabilecek herhangi bir anlaşmazlıkta nihai karar merci olmasını istektedir.

Brüksel'in bu talebi, AB mahkemesinin yargı yetkisinden kurtulacağına dair söz vermiş olan İngiliz hükümetini zor durumda bırakmaktadır.

ABD Başkanı Donald Trump Ağustos ayında AB'den ithal edilen otomobillere %25 ek gümrük vergisi getirileceğini söylemiştir. Bunun üzerine AB Komisyonu Sözcüsü Daniel Rosario, ABD'nin Avrupa menşeli ürünlere ek vergi uygulaması halinde, AB'nin mütekabiliyet esasında buna hızla yanıt vermeye hazır olduğunu açıklamıştır.

2018 yılı başından beri para birimi dolara karşı %50'den fazla değer kaybeden Arjantin bütçe önlemlerini öne çekmiştir. Devlet Başkanı Mauricio Macri, 2019'da devreye girmesi planlanan ihracatçılara vergi uygulamasına bu yıl geçileceğini açıklamıştır. Macri'nin kemer sıkma hamlesi Washington'daki IMF görüşmeleri öncesi bütçe disiplini konusundaki şüpheleri ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Arjantin Devlet Başkanı Mauricio Macri'nin, Uluslararası Para Fonu'ndan (IMF) daha önce ülkesine yapılması kararlaştırılmış yardımın vaktinden önce ödenmesini istemesi üzerine Peso %15 değer kaybederek ABD dolarına karşı tarihi rekor olan 39 seviyesine yükselmiştir. Arjantin'de Merkez Bankası, rekor düşük seviyeye gerileyen Peso'yu desteklemek amacıyla politika faizi olan haftalık repo faizini 1.500 baz puan artırarak %45'den %60'a yükseltmiştir. Banka, Aralık ayına kadar faiz indirimine gitmeyeceğini de taahhüt etmiştir.

ABD Türkiye'ye ihraç ettiği çelik, alüminyum tarifesini 13 Ağustos'tan itibaren 2 katına çıkarmıştır. Buna göre, tarifeler alüminyum için %20, çelik için %50 olmuştur. Bu gelişme karşısında Türkiye'de ABD menşeli bazı ürünlerin vergisi artırılmıştır. ABD menşeli bazı ürünlerin ithalatında ek mali yükümlülük uygulanmasına dair kararda değişiklik yapılmasına ilişkin karar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Karara göre ilave vergi alkollü içecekler ve likörlerde %140; binek otomobillerde %120; yaprak tütün ve tütün döküntülerinde, güzellik ve makyaj ürünlerinde, plastik eşyada %60; pirinç, kâğıt, karton, selüloz ürünlerde %50 olarak uygulanacaktır.

ABD Başkanı Donald Trump tarafından 6 Ağustos tarihinde imzalanan ve İran'a ağır ekonomik yaptırımların ilk bölümünü içeren kararname 7 Ağustosta yürürlüğe girmiştir. Bu kararnameye göre; ABD, İran'ın ABD doları, altın ve değerli metal, çelik ve kömür gibi ürünlerde uluslararası ticaretine ambargo getirmiştir. ABD yönetimi, havacılık ve otomotiv sektörlerinde İran'a destek verenlerin de yaptırımlarla karşılaşacağını bildirmektedir. Trump, kararnamenin ardından yaptığı açıklamada, ABD'nin yaptırım konusunda kararlı olduğunu ve İran'la ilişkilerini sonlandırmayanların ciddi sonuçlarla karşı karşıya kalacağını belirtmiştir. Irak Dışişleri Bakanlığı, ABD'nin İran'a uyguladığı yaptırımları reddettiğini açıklamıştır. Rusya, ABD'nin yaptırım kararına ilişkin, "Sınırlamalar kesinlikle yasa dışı ve uluslararası hukuka uymuyor" şeklinde karşılık vermiştir.

Fitch Ratings, küresel ticari gerilimlerde bir tırmanmanın 2 trilyon dolar büyüklüğündeki küresel ticarete yeni gümrük tarifeleri getirmesi halinde küresel büyüme oranının 2019'da %3,2'den %2,8'e gerileyeceğini öngörmüştür. Fitch, küresel ticarette gerilimin yükselmesinden en çok ABD, Kanada ve Meksika'nın etkileneceğini savunmuştur. ABD ve Kanada'da büyümenin 2019'da 0,7 puan aşağı geleceğini öngören Fitch, Meksika'da ise büyümenin %1,5 azalacağını tahmin etmiştir. Fitch, küresel ticari gerilimlerin Çin'in büyümesine etkisini ise 0,3 puan civarında tahmin etmiştir.

2018 yılı Ağustos ayında 70 doların altına düşen petrol fiyatları hızlı bir yükseliş trendine girmiştir. Venezuela'da siyasi ve ekonomik sorunlardan dolayı petrol üretiminin aksaması, OPEC'in üretim kesintisi anlaşması ve Ortadoğu'da artan politik riskler Brent petrol fiyat artışını desteklemektedir. ABD'nin rekor seviyedeki yüksek petrol üretimine rağmen, 2018'in ilk yarısındaki sıkı tedarik koşulları ve ekonomik faaliyetler OECD ülkelerinin petrol stoklarını hızla düşürmüş Mayıs ve Temmuz aylarında petrol fiyatlarının 2014 yılı Kasım ayından bu yana en yüksek seviyelere çıkmasına neden olmuştur. Daha sonra Suudi Arabistan ve Rusya'daki yüksek üretim petrol piyasasını yeniden dengelemiştir. Bu gelişmelere rağmen İran'ın petrol ihracatının 2018 yılı Kasım ayından itibaren kısıtlanacak olması petrol fiyatlarında Ağustos ayı ortasından itibaren hızlı bir artışa neden olmuştur. IMF'in Ekim 2018 tarihli tahminlerine göre brent tipi ham petrol fiyatının 2018 yılında ortalama 71,9 ABD doları ve 2019 yılında 72,2 ABD doları olması beklenmektedir. 4 Ekim tarihinde 86 doları gören brent petrol fiyatı bir miktar aşağı salmış ve 15 Ekim tarihinde yaklaşık 81 dolardan işlem görmüştür.

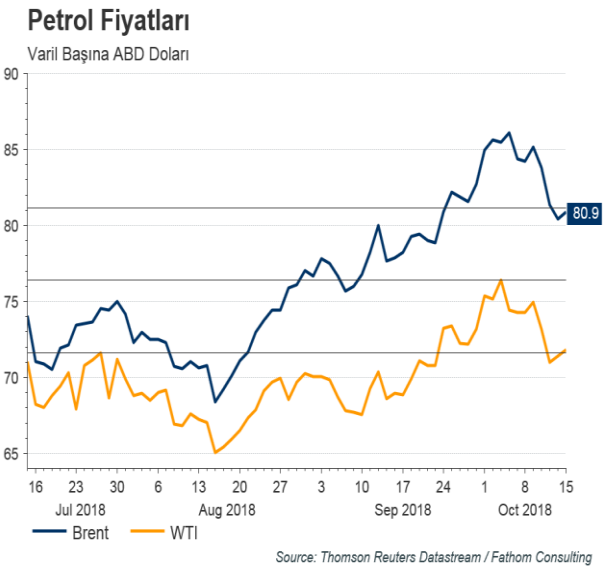

II. BÖLGESEL GÖRÜNÜM

A. GELİŞMİŞ EKONOMİLER

1. ABD

ABD'nin 2018 yılının ikinci çeyrek büyüme oranı %4,2 olarak gerçekleşmiştir. Özel tüketim ve kamu harcamalarındaki artışın etkisiyle büyümede artış yaşanmıştır. Kişisel tüketim bu dönemde %3,8 artarak %3'lük beklentiyi aşmıştır. Bu durum Fed'in faiz artırım beklentilerini güçlendirmiştir.

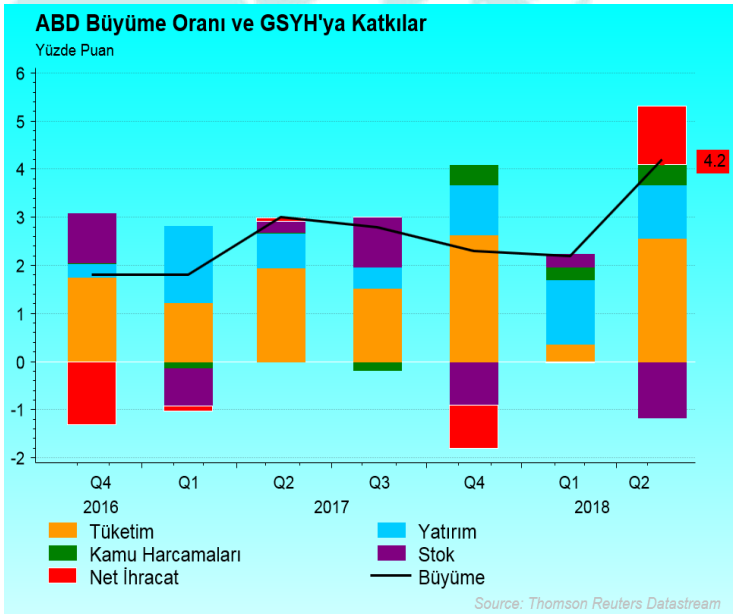

Uluslararası kuruluşlar ABD büyüme tahminlerini artırmışlardır. OECD'nin Eylül 2018 tarihli Ekonomik Görünüm Raporu güncellemesine göre 2017 yılında %2,2 oranında büyüyen ABD ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %2,9 ve %2,7 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür. IMF Ekim tahminlerine göre, ABD'de büyümenin, gevşek mali koşulların konjonktürel mali teşviklerin etkisiyle 2018'de %2,9 ile zirveye ulaşması beklenmektedir. Büyümenin 2019 yılında yeni yürürlüğe giren ticaret önlemleri nedeniyle Nisan tahminlerine göre 0,2 puanlık bir azalma ile %2,5'e düşmesi beklenmektedir. 2020'de ise mali teşviklerin azalmasıyla %1,8'e düşmesi beklenmektedir.

ABD'de büyüme dışındaki diğer göstergeler de olumlu sinyaller vermektedir. Eylül ayı öncü imalat PMI endeksi 54,7'den 55,6'ya yükselirken hizmetler PMI ise 58,5'den 61,6'ya

yükselmiştir. ABD'de Eylül ayında işsizlik oranı düşerek %3,7 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyon oranı Eylül ayında bir önceki aya göre yıllıklandırılmış olarak %2,7'den %2,3'e gerilemiştir.

Amerika Merkez Bankası (Fed) 25-26 Eylül tarihlerinde gerçekleştirdiği toplantıda politika faizini beklentilere paralel 25 baz puan artırarak %2-2,25 aralığına yükseltmiştir. ABD ekonomisindeki koşulların önemli ölçüde iyileşme kaydettiğine dikkat çekilen toplantı tutanaklarında, ekonominin artık daha az oranda teşvike ihtiyaç duyduğuna atıfta bulunulması Fed'in önümüzdeki dönemde faiz artırımlarına devam edeceği yönündeki görüşleri desteklemiştir.

Fed makro göstergelere ilişkin beklentilerinde olumlu revizyonlara gitmiştir. Fed'in, 2018 ve 2019 yıllarına ilişkin ABD GSYH büyümesi tahminlerini sırasıyla %3,1 ve %2,5 yukarı yönlü revizyona gittiği; aynı dönem için çekirdek enflasyon artışı beklentilerini ise %2 ve %2,1 koruduğu görülmüştür. FOMC'nin gelecek iki yıla yönelik medyan faiz projeksiyonları da %3,1 ve %3,4 seviyelerinde sabit bırakılmıştır. Bu durum, FOMC üyelerinin gelecek yıl üç, bir sonraki yıl ise bir kez faiz artırmayı planladıkları şeklinde değerlendirilmiştir.

Fed, Amerikan iş dünyasındaki gelişmeleri yansıtan "Bej Kitap" raporunun Eylül 2018 sayısını yayımlamıştır. Fed, ABD'nin birçok bölgesinde işletmelerin uluslararası ticaretteki gerilimler nedeniyle yatırımlarını küçülttüğünü veya ertelediklerini bildirmiştir. Raporda, ABD Başkanı Donald Trump'ın hayata geçirdiği gümrük tarifelerine ve misillemelere yönelik endişelerin özellikle imalat ve perakende sektörlerini olumsuz etkilediği kaydedilmiştir. Fed yayımladığı Bej Kitap raporunda, gümrük tarifelerinin imalatçılara etkilerinin ılımlı göründüğünü, ancak girdi fiyatlarını artırmakta olduklarının düşünüldüğünü belirtmiştir. 12 bölgesel Fed'den toplanan bilgilerle hazırlanan Bej Kitap, işletmelerin genel olarak ekonomik görünüm için iyimser olmaya devam ettiklerini gösterse de, birçok işletmenin artan ticari gerilimlerden kaynaklı belirsizliğe dikkat çektiklerini ortaya koymuştur. Rapora göre, ülkede ekonomik aktiviteler 12 Fed bölgesinden 8'inde ılımlı, 3'ünde zayıf ve birinde güçlü hızda artmıştır. 12 bölgesel Fed'den gelen bilgilere göre ülke genelinde istihdam ılımlı veya yavaş şekilde artmıştır. Bölgelerin yarısı işgücü eksikliklerinin satışları sınırladığını veya projeleri geciktirdiğini ifade etmiştir. Gelen raporlarda ücret artışları yavaş veya ılımlı olarak tanımlanmıştır.

ABD'de federal hükümetin Kasım ayında yapılacak ara seçimler öncesinde kapanmasını önleyecek 854 milyar dolarlık bütçe tasarısı Senato'dan geçmiştir. Tasarı, Kongre'nin diğer kanadı olan Temsilciler Meclisi'nden geçmesi halinde ABD Başkanı Donald Trump'ın imzasına sunulacaktır. Trump'ın Meksika sınırına örülmeye başlanan duvar için finansman içermeyen bütçeyi veto etme hakkı bulunmaktadır.

2. Avro Bölgesi

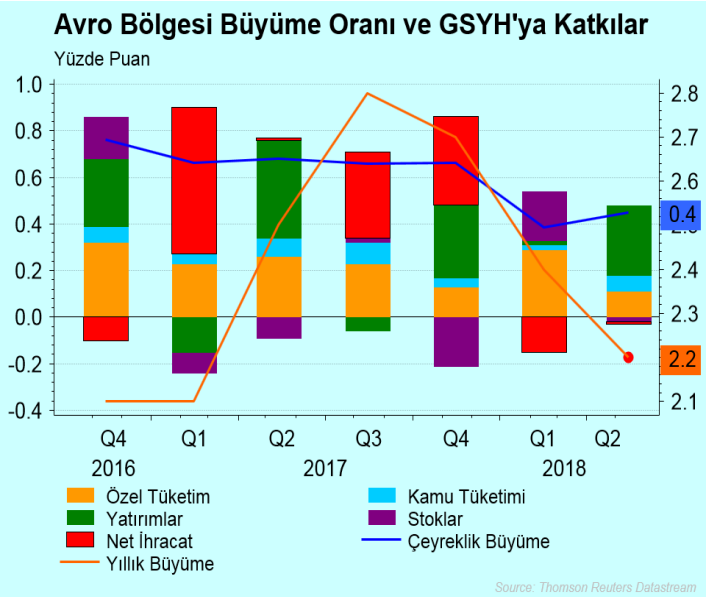

Avro Bölgesinde 2018 yılı ikinci çeyrek büyüme oranı yıllık bazda %2,2 olarak açıklanmıştır. Uluslararası kuruluşlar Avro Bölgesi büyüme tahminlerini bir miktar düşürmüşlerdir. OECD'nin Eylül 2018 tarihli Ekonomik Görünüm Raporu güncellemesine göre 2017 yılında %2,5 oranında büyüyen Avro Bölgesi ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %2 ve %1,9 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür. IMF Ekim tahminlerine göre, Avro Bölgesinde büyümenin güçlü kalması öngörülmektedir. Ancak yılın ilk yarısında beklenenden daha düşük büyüme performansı görülmesi nedeniyle 2018 büyümesi 0,4 puanlık bir düşüşle %2'ye revize edilmiştir. Büyümenin 2019'da, Nisan tahminine göre 0,1 puan düşerek %1,9'a gerilemesi beklenmektedir.

Avrupa Komisyonu'nun 12 Temmuz tarihinde yayımladığı 2018 yılı Yaz Dönemi tahminlerine göre; Avro Alanı ve Avrupa Birliği'ne ilişkin büyüme beklentileri düşürülmüştür. Bir önceki rapora kıyasla AB için ortalama büyüme tahmini bu yıl %2,3'den %2,1'e indirilirken 2019 için ise %2 seviyesinde sabit tutulmuştur. Enflasyon tahminlerini petrol fiyatlarındaki artışa bağlı olarak artıran Avrupa Komisyonu, 2018 yılında Avro Alanı'nda enflasyonun %1,7 olarak gerçekleşeceğini, 2019'da ise aynı seviyeyi koruyacağını öngörmektedir. AB için önümüzdeki dönemde ortaya çıkacak belirsizlikler arasında küresel düzeydeki ticari gerilimlerin ve çatışmaların artması riski olduğuna dikkat çekilen raporda, "Öncelikle, ABD'yle olan ticari gerilimin tırmanması, güvenin daha da azalması, küresel yatırım ve ticaret akışına zarar verebilir." ifadesi yer almıştır. İngiltere'nin AB'den ayrılması (Brexit) sürecinin de riskler arasında yer aldığı raporda, Avrupa dışındaki jeopolitik ve siyasi gerilimler aşağı yönlü riskler olarak sıralanmıştır.

Avro Alanı'nda yıllık tüketici enflasyonu Eylül ayında %2,1 olarak açıklanmıştır. Avro Alanı'nda Eylül ayında imalat PMI endeksi 54,6'dan 53,2'ye, hizmetler PMI endeksi ise 54,4'den 54,2'ye gerilemiştir. Avro Bölgesinde işsizlik oranı Ağustos ayında %8,2'den %8,1'e gerilemiştir.

ECB, 13 Eylül 2018 tarihinde yapılan toplantıda faizleri değiştirmemiş ancak, varlık alımını kademeli düşüreceğini açıklamıştır.

- ECB refinansman faiz oranını %0,00-0,25, mevduat faizini ise -%0,40 seviyesinde tutmaya karar vermiştir.
- Ekim'de tahvil alımlarının yarıya indirileceği, yeni alımların ise yılsonuna kadar durdurulacağı açıklanmıştır.
- ECB'nin Ekim-Aralık döneminde aylık 15 milyar Avro varlık alımı yapacağı, daha sonra ise ekonomik verilere göre alımların durdurulabileceği bildirilmiştir.
- ECB para politikası kurulu üyeleri faizlerin en az 2019 yazına kadar mevcut seviyelerde kalacağını tekrarlamıştır.
- ECB'nin faiz kararını açıklaması sonrası basın toplantısı düzenleyen Draghi, "Güçlü bir 2017 yılının ardından sınırlı bir ılımlılaşmaya karşın, son göstergeler genele yayılmış bir büyümeye işaret ediyor. Bununla birlikte korumacılık, gelişen piyasalarda oynaklık ve

finansal piyasalarda dalgalanma artışına bağlı belirsizlikler de göze çarpmaya başladı" ifadesinde bulunmuştur.

- Büyümeye yönelik risklerin "hala büyük ölçüde dengeli" olduğunu ifade eden Draghi, "Mevcut para politikamızın hedeflerimizle uyumlu olduğu konusunda güvenimiz tam" demiştir.
- Türkiye ve Arjantin piyasaları öncülüğünde gelişen piyasalarda yaşanan dalgalanmaya değinen Draghi, bu ülkelerden bulaşma riskinin yüksek olmadığını söylemiştir. İtalya'dan da bulaşma etkisi gözlemlenmediğini kaydetmiştir.
- Toplantıda büyüme tahminleri de revize edilmiştir. Yapılan revizyona göre 2018 büyüme tahmini %2,1'den %2'ye; 2019 büyüme tahmini %1,9'dan %1,8'e indirilmiştir. Banka enflasyon beklentilerini ise 2018, 2019 ve 2020 için %1,7'de sabit tutmuştur. Avrupa Merkez Bankası (ECB) Başkanı Mario Draghi bankanın büyüme tahminlerini aşağı yönlü revize etmesine rağmen, Euro Bölgesi'nde ekonomik büyümenin küresel risklerle başa çıkabilecek kadar sağlam olduğunu belirtmiştir.

İngiltere Merkez Bankası (BoE) politika faizini değiştirmemiş, büyüme tahminini yükseltmiştir. BOE, Ağustos ayında 2009'dan bu yana en yüksek seviyesine çıkardığı politika faizini Eylül toplantısında değiştirmemiş ve %0,75'te bırakmıştır. Karar ile birlikte yayımlanan açıklamada, ekonomik aktivitenin tahminlerden güçlü seyrettiği ve üçüncü çeyrekte %0,5'lik büyümeye işaret ettiği belirtilmiştir. Bu tahmin Ağustos karar metninde %0,4 seviyesindeydi. Banka, enflasyonun %2 seviyesindeki hedefe ulaşabilmesi için önümüzdeki birkaç yılda sınırlı ve kademeli faiz artırımlarına gidilmesi gerekeceği açıklamasını yinelemiştir. Faiz kararı ile birlikte yapılan açıklamada, "Önceki toplantıdan bu yana, finansal piyasalardan gelen işaretler AB'den geri çekilme sürecine yönelik gelecekteki gelişmeler konusunda büyük belirsizlik olduğuna işaret ediyor" denilmiştir.

İngiltere ile AB arasında Brexit anlaşmazlığı sürmektedir. AB üyesi 28 ülke liderinin 18-19 Ekim'de Brüksel'de gerçekleştireceği zirvede ele alınacak ana başlıklardan birini Brexit sürecinin geleceği oluşturacaktır.

- Taraflar arasında uzlaşması en güç konuların başında İrlanda sınır meselesi, ticari ilişkilerin geleceği, Avrupa Adalet Divanının bağlayıcılığı gelmektedir.
- İngiltere'nin birlikten ayrılmasının ardından, AB üyesi İrlanda Cumhuriyeti ile Birleşik Krallığın parçası olan Kuzey İrlanda arasındaki sınır üzerinden yapılacak ticaret ile ilgili görüş ayrılıkları henüz giderilememiştir.
- Brexit'in gerçekleşmesinin ardından tarafların kuracağı ekonomik ilişkinin nasıl şekilleneceği konusunda da görüş ayrılıkları yaşanmaktadır. AB'nin bu konuda sadece iki seçenek sunduğunu vurgulayan Londra yönetimi, ilk seçeneğin İngiltere'nin Avrupa Ekonomik Bölgesi ve Gümrük Birliği içinde kalmasını içerdiğini belirtmektedir. Diğer seçeneğin ise Birleşik Krallığın bir parçası olan Kuzey İrlanda'nın Gümrük Birliği dahil AB mevzuatına tabi tutulmak istenmesi olduğu ifade edilmektedir.
- Müzakerelerde öne çıkan bir başka sorunlu madde ise AB'nin en yüksek mahkemesinin Brexit sonrasındaki rolüdür. AB, Avrupa Adalet Divanı'nın Birleşik Krallık ile yaşanabilecek herhangi bir anlaşmazlıkta nihai karar merci olmasını istiyor. Brüksel'in bu talebi, AB mahkemesinin yargı yetkisinden kurtulacağına dair söz vermiş olan İngiliz hükümetini zor durumda bırakmaktadır.

Geçtiğimiz günlerde açıkladığı 2019 bütçesiyle Avrupa Birliği'nin gündemine oturan İtalya, AB'nin korkulu rüyası olmayı sürdürmektedir. İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, İtalya'nın 2019 bütçesinde gayrisafi yurt içi hasılaya oranla %2,4 açık vereceğini tekrarlayarak açığın 2020 yılında %2,1'e, 2021'de ise %1,8'e düşürüleceğini söylemiştir. Ayrıca, İtalya'nın gayrisafi yurt içi

hasılasının %130,9'una denk gelen kamu borcu, 2021 yılı itibarıyla %126,5 seviyesine indirileceğini de belirtmiştir.

3. Japonya

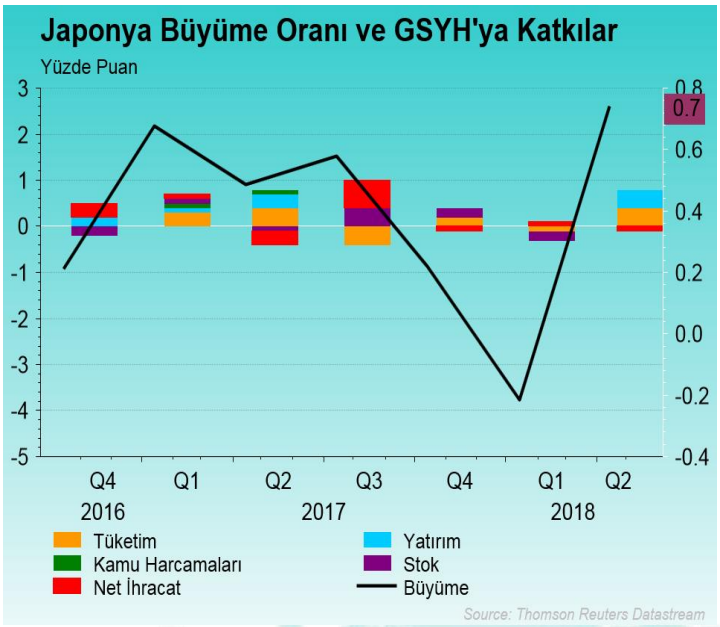

Japonya ekonomisi, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %1, bir önceki çeyreğe göre ise %0,7 büyümüştür. Japonya ekonomisi yılın ilk çeyreğindeki daralmadan sonra ikinci çeyreğinde güçlü işletme yatırımlarının ek ivme sağlamasıyla beklenenden hızlı büyümüştür. Öte yandan ücretlerde yukarı yönlü hareket işaretleri olmasına rağmen özel tüketim büyümesi ılımlı kalmaktadır. Japonya'nın orta vadeli beklentileri ise olumsuz demografik yapı ve işgücündeki daralma eğiliminden etkilenmektedir. IMF Ekim ayı Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'na göre Japonya ekonomisinin 2017 yılında yakaladığı %1,7'lik güçlü büyüme trendinden sonra büyüme beklentisi 2018 yılında önceki rapora göre 0,1 puan artırılarak %1,1, 2019'da ise %0,9 olarak belirlenmiştir. OECD'nin Eylül 2018 tarihli Ekonomik Görünüm Raporu güncellemesine göre ise Japonya ekonomisinin hem 2018 hem de 2019 yıllarında %1,2 büyüyeceği öngörülmüştür. Dünya Bankası'nın Haziran ayı Küresel Ekonomik Görünüm Raporuna göre ise 2018 yılında Japonya büyüme oranı beklentisi 0,3 puan düşürülerek %1 olarak tahmin edilmekte, 2019 yılında ise büyüme oranının %0,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Endüstri üretimi son üç ayki daralmadan sonra Ağustos ayında bir önceki aya göre %0,7, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %0,6 artmıştır. Ağustos ayında 52,5 olan PMI endeksi Eylül ayında yine 52,5 seviyesinde kalmıştır. Dış ticaret verileri ise iyimser görünmekte; ihracatın, art arda üçüncü ay ABD'ye yapılan otomobil sevkiyatlarındaki düşüşe rağmen, yıllıklandırılmış olarak Ağustos ayında %6,6 arttığı izlenmektedir. İşsizlik oranı, Mayıs ayında %2,2 ile 1992 yılı Ağustos ayından bu yana en düşük seviyeye geldikten sonra Ağustos ayında %2,4 olarak gerçekleşmiştir.

Yıllık bazda Temmuz ayında %0,9 olan enflasyon oranı Ağustos ayında son 6 ayın zirvesine çıkarak %1,3 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyon oranındaki bu artışta gıda fiyatlarındaki sıçrama ve ulaşım maliyetlerindeki artış etkili olmuştur. Bu artışa rağmen Japonya'da enflasyon oranı diğer gelişmiş ülkelerden farklı olarak Merkez Bankası hedefinden uzakta kalmaya devam etmektedir. Japonya Merkez Bankası 19 Eylül tarihinde yaptığı toplantıda politika faizini beklentilerle paralel olarak -%0,1 seviyesinde sabit tutmuştur. Merkez Bankası Başkanı Kuroda, faiz kararı sonrası gerçekleştirdiği basın toplantısında ticaret sorunlarının riskleri bir miktar artırdığının fakat Japon finans sisteminin istikrarlı kalmayı sürdürdüğünü belirtmiştir. Japonya merkez bankası ayrıca, enflasyonun %2'lik hedefin oldukça altında kalması nedeniyle faiz oranlarının bir süre düşük kalacağını da yinelemiştir.

B. YÜKSELEN PİYASALAR VE GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

1. Çin

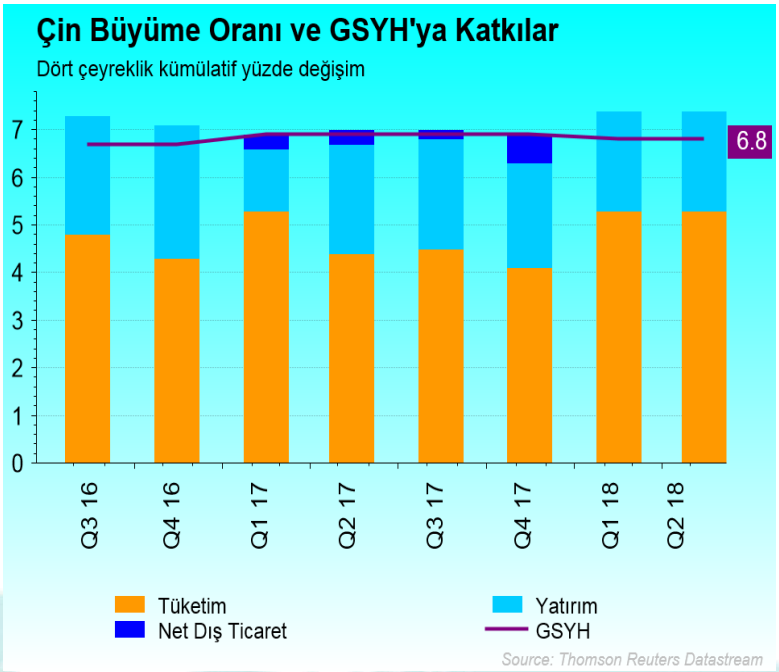

Çin ekonomisi 2018 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %6,7 oranında büyümüştür. ABD ile artan ticaret savaşları ve yüksek borçluluktan kaynaklanan finansal riskleri dizginleme çabaları sonucunda Çin ekonomisi %6,7 ile 2016 yılı üçüncü çeyreğinden bu yana en düşük büyüme oranını kaydetmiştir. Büyümenin hız kesmesinde yatırımlar ve sanayi üretimindeki düşüş etkili olmuştur. Ağustos ayında enflasyon %2,3 düzeyinde gerçekleşirken üretici fiyatları artışı %4,1 olarak kaydedilmiştir. 2018 yılının ikinci çeyreğinde işsizlik oranı %3,8 seviyesine gerilemiştir. Bu oran, 2002 yılından itibaren kaydedilen en düşük işsizlik oranıdır. OECD'nin Eylül 2018 tarihli Ekonomik Görünüm Raporu güncellemesine göre 2017 yılında %6,9 oranında büyüyen Çin ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %6,7 ve %6,4 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür. IMF'nin Ekim 2018 tarihli Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre 2017 yılında %6,9 oranında büyüyen Çin ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %6,6 ve %6,2 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür.

Çin 1 Kasım'dan itibaren 1,585 ürünün ithalatına uyguladığı gümrük tarifelerini düşüreceğini açıklamıştır. Söz konusu ürünler tekstil, inşaat materyalleri, kağıt ürünleri ve elektromekanik aletlerden oluşmaktadır. Çin Ticaret Bakanlığı, ABD'nin 200 milyar dolar tutarında Çin ürününe 24 Eylül itibariyle %10 oranında gümrük tarife uygulaması üzerine misilleme olarak 60 milyar dolarlık ABD menşeli ürüne 24 Eylül itibariyle %5 ile %10 arasında değişen oranlarda tarife uygulamaya başlamıştır.

Çin imalat sanayi PMI verisi Eylül ayında 50 seviyesine gerilemiştir. Çin, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütünün yaptığı değerlendirmede ilk kez dünyanın en yenilikçi 20 ekonomisi arasına girmiştir. Geçtiğimiz yıl 22. sırada yer alan Çin, 2018 yılında 5 basamak yükselerek 17. sıraya yükselmiştir. Çin Hükümeti yuandaki değer kayıplarının önüne geçmek için vadeli yabancı para işlemlerinde karşılık oranlarını yükselterek piyasaları desteklemiştir.

2. Hindistan

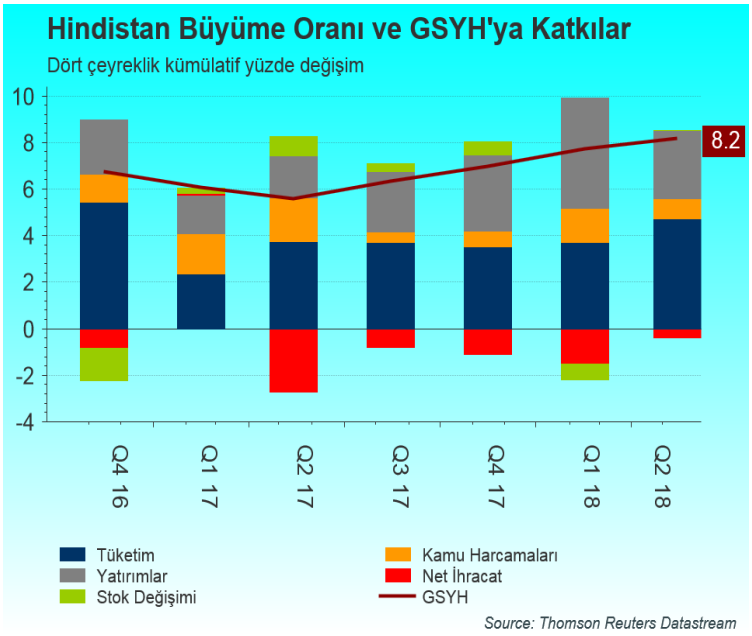

Hindistan'da 2018 yılı ilk çeyreğinde görülen yüksek büyüme performansı yılın ikinci çeyreğinde de devam etmiştir. Hindistan ekonomisi, 2018 yılının ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %8,2 ile beklentilerin üzerinde büyümüştür. Söz konusu güçlü performansta %13,5 oranında büyüyen imalat sanayi etkili olmuştur. OECD'nin Eylül 2018 tarihli Ekonomik Görünüm Raporu güncellemesine göre 2017 yılında %6,7 oranında büyüyen Hindistan ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %7,6 ve %7,4 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür. IMF'nin Ekim 2018 tarihli Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre 2017 yılında %6,7 oranında büyüyen Hindistan ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %7,3 ve %7,4 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür.

Enflasyonda hala beklenen düzeyde iyileşme görülmediğinden sıkı para politikası uygulamasına devam edilmesi beklenmektedir. Ağustos ayında %3,7 ile beklentilerin üzerinde gerçekleşen enflasyon oranı faiz indirim beklentilerini azaltmıştır. Enflasyonist baskılar ve finansal piyasalardaki dalgalanma sonrasında Hindistan Merkez Bankası gösterge faizde artışa giderek Ağustos ayı toplantısında repo faizini 25 baz puan artışla %6,50'e yükseltmiştir. Hindistan Merkez Bankası, Eylül ayında bu oranı piyasa beklentilerine uygun olarak %6,50 seviyesinde tutmaya devam etmiştir.

Hindistan imalat sanayi PMI verisi Eylül ayında 52,2 seviyesine yükselmiştir. Ağustos ayında Hindistan Rupisi/ABD Doları, Türkiye etkisi ile gelişen ülkelerde hızlanan satış dalgası sebebiyle tarihte ilk kez 70 seviyesini aşarak rekor kırmıştır. Hindistan ekonomisi Dünya Bankası verilerine göre 2.597 trilyon dolarlık ekonomisiyle Fransa'yı geride bırakarak dünyanın en büyük altıncı ekonomisi olmuştur. ABD'nin yaptırım uygulama tehdidine rağmen Hindistan yönetimi, Rusya ile S-400 hava ve füze savunma sistemlerinin alınması için 5,4 milyar dolarlık resmi anlaşmayı imzalamıştır.

3. Brezilya

Brezilya, 2018 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,2, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise %1 büyümüştür. 2 yıl süren resesyon döneminden sonra yıllık bazda 2017 yılı ikinci çeyreğinden bu yana en düşük büyümeyi elde etmiştir. IMF'nin Ekim 2018 tarihli Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre 2018 yılında Brezilya büyümesi Temmuz güncellemesine göre 0,4 puan düşürülerek %1,4, 2019 yılı büyümesi ise 0,1 puan düşürülerek %2,4 olarak tahmin edilmiştir. Rapora göre Temmuz ayına göre düşük görünüm, ülke çapındaki kamyon şoförlerinin grevleri ve dış finansal koşullardaki sıkılaşmanın oluşturduğu risklerden kaynaklanmaktadır. OECD'nin Eylül 2018 tarihli Ekonomik Görünüm Raporu güncellemesine göre 2017 yılında %1 oranında büyüyen Brezilya ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %1,2 ve %2,5 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür. Dünya Bankası'nın Haziran ayı Küresel Ekonomik Görünüm Raporuna göre ise 2018 yılında Brezilya büyümesi %2,4 olarak tahmin edilmiştir.

Temmuz ayında %12,3 olan işsizlik oranı son beş ayki düşüşüne devam ederek Ağustos ayında %12,1'e gerilemiştir. Brezilya dış ticaret fazlası Eylül ayında 4,97 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Yakıt ve madeni yağlar nedeniyle ithalat %4,7 artarken ham petrol satışlarındaki dalgalanma nedeniyle ihracat %3 artış göstermiştir. Endüstri üretimi yıllık bazda Ağustos ayında %2 artmıştır. Ağustos ayında 51,1 olan PMI endeksi ise Eylül ayında 50,9'a gerilemiştir.

Yükselişine devam eden enflasyon oranı Eylül ayında, 2017 yılı Mart ayından bu yana en yüksek değerine ulaşarak, %4,53 olmuştur. Bu artışta özellikle yüksek petrol ve gıda fiyatları etkili olmuştur. Merkez Bankası gösterge faiz oranını (Selic) 19 Eylül tarihindeki toplantısında, para birimi realin değer kaybına rağmen değiştirmeyerek, %6,5 ile tarihin en düşük seviyesinde bırakmıştır. Merkez Bankası enflasyon görünümünün kötüleşmesi halinde gelecekte kademeli olarak faiz oranlarının artırabileceğini belirtmiştir. Merkez Bankası 2016 yılı Ekim ayından bu yana gerçekleştirdiği on bir indirimle faiz oranı toplam 775 baz puan aşağıya çekmiştir.

4. Rusya

Rusya ekonomisi 2018 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,9 ile beklentilerin altında büyümüştür. İkinci çeyrekteki güçlü büyüme oranı Dünya Kupası etkisiyle otel, ulaştırma ve restoran sektörlerinde sağlanılan kazanımlardan kaynaklanmıştır. IMF'nin Ekim 2018 tarihli Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre 2018 yılında Rusya büyümesi %1,7, 2019 yılı büyümesi ise Temmuz güncellemesine göre 0,3 puan arttırılarak %1,8 olarak tahmin edilmiştir. OECD'nin Eylül 2018 tarihli Ekonomik Görünüm Raporu güncellemesine göre 2017 yılında %1,5 oranında büyüyen Rusya ekonomisinin 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla %1,8 ve %1,5 oranlarında büyüyeceği öngörülmüştür. Dünya Bankası'nın Haziran ayı Küresel Ekonomik Görünüm Raporuna göre ise Rusya büyümesi 2018 yılı için 0,2 puan azaltılarak %1,5 olarak tahmin edilmiştir.

Rusya'nın endüstri üretimi Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %2,1 yükselmiştir. Ağustos ayında 48,9 olan PMI endeksi ise Eylül ayında 50'ye yükselmiştir. Rusya'nın dış ticaret fazlası Ağustos ayında 15,8 milyar dolara yükselmiştir. İşsizlik oranı ise Mayıs ayından bu yana %4,7 seviyesindeyken Ağustos ayında %4,6'ya düşmüştür.

Ağustos ayında %3,1'e yükselen enflasyon oranı 2017 yılı Temmuz ayından bu yana en yüksek seviyesine gelerek Eylül ayında %3,4 olarak gerçekleşmiştir. Rusya Merkez Bankası 14 Eylüldeki toplantısında politika faiz oranında 2014 Aralık ayından bu yana ilk kez artırıma gitmiştir. Faiz oranı 25 baz puan artışla %7,5 seviyesine yükseltilmiştir. Yerel paranın değer kaybı ve ABD yaptırımlarından kaynaklı enflasyon riskinin tırmanması bu faiz artırımında etkili olmuştur. Rusya Merkez Bankasının yaptığı açıklamada, ülkedeki parasal durumun dış faktörler nedeniyle sıkılaştığına işaret edilmiş, Rus ekonomisine yönelik 2019 büyüme tahminlerinin %1,5-2 bandından %1,2-1,7'ye çekildiği kaydedilmiştir. Ayrıca 2018 yılı sonunda yıllık enflasyonun %3,5-%4 aralığında gerçekleşmesi beklendiği belirtilmiştir.

Kaynaklar:

1) IMF – IFS, OECD, DB, Eurostat ve AB Komisyonu veri setleri
2) IMF Küresel Ekonomik Görünüm Raporları
3) OECD Ekonomik Görünüm Raporları
4) DB Küresel Ekonomik Beklentiler Raporları
5) Avrupa Merkez Bankası (ECB)
6) ABD Merkez Bankası (FED)
7) Japonya Merkez Bankası (BOJ)
8) Çin merkez Bankası (CBRC)
9) Hindistan Merkez Bankası (RBI)
10) US Bureau of Labor Statistics (BLS)
11) US Bureau of Economic Analysis (BEA)
12) Cabinet Office, Government of Japan
13) National Bureau of Statistics of China
14) IMF Commodity Market Review
15) The Institute of International Finance (IIF)
16) Thomson Reuters – Datastream
17) Bloomberg Finans Terminali

İletişim Bilgileri:
Arzu KURTOĞLU – Strateji ve Bütçe Uzman Yardımcısı, Arzu.KURTOGLU@sbb.gov.tr
Hasan KAYA – Strateji ve Bütçe Uzman Yardımcısı, Hasan.KAYA@sbb.gov.tr
Selma DURGAN – Strateji ve Bütçe Uzmanı, Selma.DURGAN @sbb.gov.tr
Ali SABUNCU – Daire Başkanı, Ali.SABUNCU@sbb.gov.tr